

Demokratis akilleshä

av Bengt-Åke Wennberg och Monica Hane

Vår tids klassiska sociologer, Emile Durkheim, Karl Marx, Georg Simmel, Pierre Bourdieu m.fl. har oförtröttligt trummat in budskapet att samhället är skiktat och att den ledande klassen har makten att konstruera de sociala förhållanden som gäller – dvs. även för de lägre klasserna. Nyckelordet är alltså begreppet "konstruktion" och grundantagandet att "samhällets konstruktion garanterar dess välbefinnande". Resonemangen bygger på att någon eller några kan konstruera ett "bra" samhälle. Demokratisk praxis gör det sedan möjligt för var och en av "folket" att välja att rösta på den "konstruktion" som de finner mest tilltalande. Den konstruktion som får flest röster vinner och får möjligheten att under mandatperioden få pröva sin konstruktion i praktiken. Därmed kan det bli så att 49% förväntas anpassa sig till det samhälle som 51% förordar. Skulle inte konstruktionen fungera kan man välja en som förhoppningsvis är bättre nästa gång det är val.

SAMARBETSDYNAMIK AB
Ölsdalen 134, 693 91 Degerfors, telefon 070 590 94 30
Email: bengt-ake.wennberg@samarbetsdynamik.se
<http://www.samarbetsdynamik.se>

22-04-29

Problem uppstår när de olika konstruktionerna inte håller vad de utlovar. Detta visar sig vid olika statistiska, systematiska och empiriska uppföljningar. Det önskade utfallet uteblir oftast även om alla stipulerade villkor varit för handen. Och trots det är det påfallande sällan man överger själva grundkonstruktionen. Om strängare straff inte löser problemet med livsstilskriminella så blir det lustigt nog i alla fall rimligt att försöka med än strängare straff. Det verkar vara ytterst ovanligt att tänka att det kanske är de grundläggande antagandena som helt enkelt inte stämmer.

Sociala skeenden måste förstås som en "systemeffekt". De 49% som körs över av majoriteten kommer troligen att göra passivt motstånd och leta efter sätt att utan att direkt bryta på mot reglerna göra det de tror är ett mer konstruktivt agerande. Om tidigare ledargestalter sätts bakom galler blir fältet fritt för nya maktstrider. Påtvingade "eld upphör" göder planer på hämnd. Liksom allt kränkande bemötande som utvecklas till en konflikt som i sin tur snabbt slutar handla om den sakfråga som utgjorde startpunkten.

Sociala skeenden skapas alltså genom individernas interaktiva samspel med varandra. Tar man utgångspunkt i detta antagande kan man på ett helt annat sätt än nu som individ förstå sociala skeenden och ingripa konstruktivt i dem.

En konsekvens av de "gamla" antagandena är att dagens demokratiska procedurer resulterar i en **retorisk** kamp om **beslutsutrymmet**. Den eller de som vinner denna kamp ges, som en konsekvens av existensen av en demokratisk arbetsform, frihet att fatta beslut över de andras huvuden. Retoriken kan då komma att gynna vissa på andras bekostnad. Kvinnor kan få ooberättigade förmåner på mäns bekostnad. Invandrare kan gynnas på de inhemska medborgarnas bekostnad. Rikedom och möjligheter att använda och förvalta kapital underlättas för de redan rika osv.

Tendensen att samla makten hos de ideologiskt rättroende måste brytas. Tanken är orealistisk och skadlig. Sociala skeenden blir begripliga genom att man gemensamt och som "vänner" samtalar om det som sker, och skulle kunna ske, i en framtid, i stället för att se varandra som fiender med vilka man slåss om beslutsutrymmet.

Vi menar att det alltid i princip är möjligt att tillsammans utforma ett framtida samarbete som ingen av de berörda uppfattar som en förlust av det egna handlingsutrymmet. Dagens förhandlingslösningar har till skillnad från detta alltid ett pris för båda. I kommande bloggar skall vi från våra utvärderingar och uppdrag visa hur en omställning som bygger på win-win och interaktiva processer är möjlig.

Denna blogg kan laddas ner som pdf här

<https://menvart.se/Filerpdf/2022-bloggar/Blogg2205103.pdf>

22-04-29

Källa

Whitaker G (1995): Win-lose and Win-win Interactions and Organizational Responses to Scarcity. Abonnemangsrapport 50. Samarbetsdynamik AB.

[Kan laddas ner som pdf här](#)